

MEXIKÓ

Összeállította:
**Dr. ABELLA MIKLÓS és
CSEUZ ÉVA**

Szerkesztette:
RUZICSKA JÓZSEFNÉ

J 50 □

MAGYAR DIAFILMGYÁRTÓ VÁLLALAT
Budapest

1. Mexico City esti fényben.
2. Mexikó Közép-Amerika legjelentősebb országa. A közel 2 millió km² terület igen ritkán lakott. Az európai kontinens 1/5-ével azonos nagyságú földön mindössze 55–56 millió ember él. A lakosság 36⁰/₀-a még írástudatlan.
3. A 29 állam szövetségéből álló köztársaság lakosságának összetétele hűen tükrözi történelmének alakulását. Egykori lakói, az indiánok a népesség 29⁰/₀-át, az európaiak (főleg spanyol származású fehérek) 15⁰/₀-át, míg a zömét e két nép keveréke, a meszticek képviselik.
4. Azték indián hagyományos öltözetben. Az indiánok az óvilág kultúrájával egyenrangú magas kultúrát hoztak létre. Intenzív, öntözéses földművelést folytattak, önálló

írásrendszert teremtettek, kiváló építők voltak és eljuttak az államiság fokára.

5. Chiczen Itzá egyik híres emléke, a „Harcosok temploma”. Épületét hosszú oszlop- és pillérsor vette körül. Bejáratánál a Chacmool szobor; a fekvő helyzetében támaszkodó emberalak bemélyített ölébe csurgatták az emberáldozatok véréét.
6. A Yucatán-félszigeten levő Chiczen Itzá kizárólag politikai és vallási központ volt. A közel 4 km² alapterületű városban csak templomok és középületek álltak. Ezek a maya és a tolték kultúra ötvöződésének leg szebb alkotásait képviselik. – Faragott fej.
7. Chiczen Itzában egy 180 ezer m²-es, fallal körülvett, kőborításos teraszon sorakoznak a 30 m magas temp-

lom-piramis körül az épületek, amelyek közül a kép egy dús faragással díszített kolostort mutat.

8. A VI. és XI. század között Dél-Mexikó hegyvidékén a zapoték indián kultúra élte virágkorát. Bonyolult szertartásokkal szabályozott halotti kultuszuk volt. Gazdagon díszített halotti urnákat készítettek. Oaxaca közelében alakult ki egyik központjuk: Monte Albán. Lépcsőzetes piramisai ma is láthatók.
9. A XI. században létrejött maya újbirodalomban Uxmal jelentős nagyváros volt. Épületemlékei: Kormányzósági palotája, a Galambok-háza, a Törpék-temploma, a Nagytemplom-piramis és a képen látható kolostor.
10. A maya indiánok nemcsak az építészetben, más művészeti ágakban is jelentőset alkottak. Magasrendű volt

lom-piramis körül az épületek, amelyek közül a kép egy dús faragással díszített kolostort mutat.

8. A VI. és XI. század között Dél-Mexikó hegyvidékén a zapoték indián kultúra élte virágkorát. Bonyolult szertartásokkal szabályozott halotti kultuszuk volt. Gazdagon díszített halotti urnákat készítettek. Oaxaca közelében alakult ki egyik központjuk: Monte Albán. Lépcsőzetes piramisai ma is láthatók.
9. A XI. században létrejött maya újbirodalomban Uxmal jelentős nagyváros volt. Épületemlékei: Kormányzósági palotája, a Galambok-háza, a Törpék-temploma, a Nagytemplom-piramis és a képen látható kolostor.
10. A maya indiánok nemcsak az építészetben, más művészeti ágakban is jelentőset alkottak. Magasrendű volt

freskófestészetük, textil- és iparművészetük. Az egyetlen fém, amelyet megmunkáltak az arany volt. A bemutatott aranygyűrűket az őserdei Bonampakban feltárt templomromok között találták.

11. A mayák mellett – az V–IX. század között – a Teotihuacan kultúrát kialakító indián törzsek képviseltek még magas művészi színvonalat. Építészetük, falfestészetük híres. Nevezetesen agyagból mintázott 2–3 cm-es kisplasztikáik is.
12. Az indián művészetnek becses emlékei a zsíros-selymes fényű, fehér vagy zöld jádekövekből faragott maszkok.
13. A Mexikói-öböl szomszédságában, Papantla közelében áll az 1400 éves Tajin templom. A IV. sz.-tól a X. sz.-ig fennálló maya óbirodalom e neves templom-piramisa

előtt az indiánok minden év júniusában ügyességi versenyekkel egybekötött ünnepséget tartanak.

14. Az egykori főváros Teotihuacan, Amerika egyik legnagyobb romvárosa Mexico Citytől 40 km-re található. Ez a Nap-piramis a VI. sz.-ból való. Alapterülete 46 000 m², magassága 65 m. Roppant méretei indokolják, hogy felépítéséhez 10 000 munkás 20 évi munkájára volt szükség.
15. Teotihuacan romjai között, az 5 km hosszú és 3 km széles területen, a régészek gyakran bukkannak színes kövekkel, mozaikszerűen díszített halotti maszkra. Többségük a VII–IX. század közötti időből származik.
16. XIII. sz.-i maya freskó Bonampakból.

17. A spanyol hódítók, akik római katolikus hitre térítik az őslakosságot, templomaikat, középületeiket új művészi stílusban hozzák létre. A XVII. században 8 ezer templom épül Mexikóban, a korszak ízlésének megfelelően főleg barokk stílusban.
18. Latin-Amerika földjén a kersztény hagyományok sajátos formákat öltenek. Külsőségeikben teátrálisabbak, színpompásabbak lesznek. E körmenet résztvevői fejükön töviskoszorúval vonulnak.
19. Mexikó legnagyobb temploma a XVII. században épült katedrális. Főhajója 128 m hosszú, kupolája 62 m magas. Végleges formáját a neves spanyol építész, Arciniega alakította ki.

20. Az új kulturális hatások nem feledtették a régi hagyományokat. A táncosok – még keresztény ünnepeken is – gyakran öltik magukra a régi azték kosztümöket. Fejdíszük színpompás tollazat.
21. A hagyományok ereje a városokban is tömegmértű. Nem mindennapi látvány a milliós nagyvárosban, Guadalajarában az a karneváli menet, amelyet papírból formált istenjelmezekben vonulnak fel.
22. Az agavé levéből kiszívott nedvből készítik erjesztett italukat, a pulquét. Az agavé rostja fontos fonalalapanyag is. A kép háttérében Cholula templom-piramisának a romjai látszanak.
23. Sonora, a Kaliforniai-öböl közelében, dúsan termő, öntözött táj. Mexikó területének azonban csak 10⁰/₀-a a

megművelt föld. Ennek nagyrésze, 54⁰/₀-a nagybirtok, ún. hacienda. A mezőgazdasági jellegű ország jelentős hányada nem árutermelő.

24. Sokan az 1917-es agrárreformkor jutottak kicsiny földjeikhez. A kisparcellás tulajdonosok parasztközösséget, ejidost alkotnak. Az erdő, a legelő és az öntözőberendezések is közös tulajdonuk.
25. Mexikóban ősidők óta termesztik a babot, paradicsomot, zöldpaprikát, dohányt, az agavét és a kukoricát, amely Amerika felfedezése után került Európába is. A szizálkenderből a világ termelésének a felét adják. Kivitele van kávéból, banánból és narancsból.
26. Halászata is jelentős: elsősorban a Kaliforniai-öbölben és a csendes-óceáni parton. Halászati központja:

Manzanillo. A képen látható Chapala-tó, a Balaton kétszerese, ugyancsak fontos halászterület.

27. Külterjes tartásban nevelődik a több mint 12 millió juha, amely a földműveléssel nehezen hasznosítható hegyoldalak, fennsíkok és gyér fűvű területek használlata. Az 5000 m fölé magasodó Ixtaccíhuatl vulkán lábánál is juhokat legeltetnek.
28. A híres tűzhányó, az 5452 m magas Popocatepetl, a fővároshoz közel trópusi övezetben fekszik. A mezőgazdaság itt a függőleges tagoltság függvénye. 1000 méterig a tropikus vidék, 1000–2000 m között a szubtrópusi övezet, 2000 m felett a hűvös föld található.
29. A hegyvidékek világgazdasági jelentőségű bányászati körzetek. Ezüstabányászata első a világon, a világterme-

lés 1/5-ét adja; grafitbányászata a világtermelés 20⁰/₀-át jelenti; kén termelésével a második, az antimon és a horgany termelésével a harmadik helyet foglalja el. Jelentős higany- és olajtermelő is.

30. Ipara, amely nagyrészen az USA monopóliumainak az érdekltségébe tartozik, újabban igen jelentősen fejlődik. A hagyományos bányászat mellett kohászata, fémfeldolgozó- és gépipara említendő. Vegyipara ugyancsak számottevő. A képen látható modern cellulózgára Chihuahuaóban épült.
31. Legnagyobb kikötője a Mexikó-öböl partján Veracruz. A 180 ezer lakosú város arculatában érdekesen keverednek modern negyedei történelmi emlékeivel. Korszerűen berendezett, nagyforgalmú kikötője a banán, kávé, dohány és a nyersbőr fő kiviteli helye.

32. Az ÉK-en fekvő Monterrey a rohamosan fejlődő nehézipar központja. Mexikó ipara igen változatos: vas- és acélipar, kerámia-, üveg- és textilipar, malomipar stb. A több mint egymillió lakosú városnak egyeteme is van.
33. Guadalajara, Mexikó második legnagyobb települése, az ország DNy-i részében. Lakóinak száma néhány éve meghaladja az 1 milliót. Az impozáns sugárutakkal tagolt egyetemi város a környék ezüstbányászatának központja. Feldolgozó ipara is rangos.
34. Acapulco, a tropikus klímájú „mexikói Riviera” gyöngyszeme. A milliomosok e világhírű üdülőhelye a Csendes-óceán partján, egy védett öböl mentén fekszik. Hátterében a festőiségét még jobban fokozó, Sierra Madre del Sur 1000 m fölé magasodó vonulatai.

35. Benito Juarez, Mexikó újkori történelmének kimagasló alakja. Az indián származású politikus 1857–72 között az ország köztársasági elnöke volt. Az egyház hatalmát korlátozó és reformokat bevezető államférfi szobra a főváros központjában az Alameda parkban áll. A fenti képen pedig a főváros másik nevezetességét, a Nemzeti Palotát látjuk.
36. Juarez emlékének adózott monumentális festményével Mexikó világhírű festője, az 1949-ben elhunyt Orozco. Népművelő célzatú szemléletének megfelelően képeken idézte Juarez történelmi érdemeit, az 1859-es reformtörvény jelentőségét.
37. Rivera, Mexikó forradalmi szellemű monumentális festészetének másik nagy mestere – középületek falain örökítette meg az indián nép életét és a forradalmi

harcokat. Ismert alkotása a fővárosi „Felkelők Színháza” homlokzati festménye.

38. Az ország fővárosa Mexico City. A Cortez alapította város a magassföldön, a tengerszint felett 2240 m-rel foglal helyet. Talaja ingoványos, épületei állandóan süllyednek. Földrengés is többször sújtotta. A képen főútvonala: az Avenida Juarez és a Caballito tér.
39. Ez a világváros több mint 8 millió embernek az otthona. Alaprajzának meghatározója az impozáns nagyságú sugárutak rendszere. Egyik centruma a Columbus-tér, forgalmi tengelye a „Paseo de la Reforma”-sugárút.
40. A főváros 1551-ben alapított ősi egyetemét 1950-ben az új egyetemi negyedbe helyezték át. Modern épületei és azok elrendezése révén világhírű alkotás az egye-

temi negyed. Modernség és nemzeti stílus ötvöződik benne. Prométheusz szobra az egyik park dísze.

41. Az egyetemi város É-i peremén épült a Rektori Hivatal és a központi adminisztrációs iroda. A magasba nyúló modern épületek onyx-zöld színű ablakai már messziről láthatók.
42. A Rektori Hivatal freskóját Siqueiros tervezte. A Lenin békedíjjal is kitüntetett festőművész képeiben az egyetemi élet jellegzetes mozzanatait örökítette meg.
43. Az Egyetemi Könyvtár minden oldalát mozaik borítja. É-i fala az azték időket idézi, a D-i fal témája a gyarmatosítás, a Ny-i oldal a modern kultúra reprezentálója, a K-i fele az 1910-es forradalom emlékének szen-

telt. Az épület és a mozaikdíszítés tervezője: J. O'Gorman volt.

44. Az Orvosi kar hatalmas tömbje Eppens reprezentatív alkotása. Homlokzatát az Élet, a Halál, valamint a szimbolikus értelmű négy ősi elem: a tűz, a víz, a föld és a levegő jelképei borítják. A földből sarjadt csöves kukorica itt az élet jele.
45. A Közlekedési Minisztérium nagy falfelületeit az indián népművészet motívumai ékesítik. Az intézmény ugyan nem az egyetemi városrészben épült, de jól szemlélteti az ott megfogalmazott modern építészeti törekvéseket.
46. Az egyetem úszómedencéje. (1968-ban, a Mexikóban megrendezett olimpiai játékok kapcsán a vízisportok vetélkedésének színhelye is.)

47. Mexico City, az Azték Stadion, ahol több olimpiai versenyszámot bonyolítottak le.
48. Az Auditorio National, ahol szintén az 1968. évi Olimpia versenyei folytak.
49. Bikaviadal, amely itt igen népszerű.
50. Mexikói kislány, a sokarcú Mexikó szülötte. Az ő mosolyával búcsúzunk.

Az utánnomás az 1968. évi kiadás alapján készült.

Diafilm hny. 6137 – 500 pld.

F. k.: Keresztes Mihályné